

Uchwała z dnia 4 czerwca 2004 r., III CZP 27/04

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący)

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk (sprawozdawca)

Sędzia SA Zbigniew Cendrowski

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Krystyny S. i Bronisława S. przeciwko Gminie Miasta R. o zapłatę, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 4 czerwca 2004 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 26 marca 2004 r.:

"Czy dla dochodzenia odszkodowania za szkody spowodowane zmianą stanu wody na gruncie przez zasypanie rowu przydrożnego odprowadzającego wody opadowe droga sądowa jest dopuszczalna, bez wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 115 poz. 1229 ze zm.)?"

podjął uchwałę:

Roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej zalewaniem nieruchomości na skutek zmiany stanu wody – poza przypadkami, o których mowa w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.) – może być dochodzone przed sądem po wyczerpaniu postępowania administracyjnego.

Uzasadnienie

W sprawie z powództwa skierowanego przeciwko Gminie Miasta R. powodowie Krystyna i Bronisław S. domagali się zasądzenia na ich rzecz kwoty 100 000 zł. Według twierdzeń pozwu, w trakcie prowadzonych przez pozwaną Gminę robót wodociągowych i kanalizacyjnych na osiedlu P.-W. P. w R. zasypany został rów przydrożny odprowadzający wody opadowe. Zaleganie tych wód w sąsiedztwie nieruchomości powodów sprawiło – jak twierdzili – podtapianie i

zalewanie ich nieruchomości, w wyniku czego posadowiony na nieruchomości budynek uległ znacznemu uszkodzeniu.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 12 grudnia 2003 r. pozew odrzucił, powołując się na niedopuszczalność drogi sądowej w tego rodzaju sprawach. Wskazał na art. 186 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229 ze zm. – dalej: "Pr.wod.") jako określający obligatoryjnie administracyjny tryb dochodzenia roszczeń wynikłych z naruszenia stosunków wodnych.

Rozpoznając zażalenie powodów na to postanowienie, Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość prawną, którą przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w przytoczonym na wstępie pytaniu. W uzasadnieniu, odwołując się do treści przepisów Prawa wodnego, Sąd Apelacyjny podał w wątpliwość stanowisko Sądu pierwszej instancji i zasugerował, że w okolicznościach stanu faktycznego sprawy odpowiedzialność sprawcy szkody ma oparcie w przepisach kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych i roszczenie może być dochodzone przed sądem bez wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 186 ust. 3 Pr.wod.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi (art. 1 ust. 1), z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości (art. 1 ust. 2) i z poszanowaniem zasady wspólnych interesów (art. 1 ust. 3). W myśl art. 29 ustawy, właściciel gruntu, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, nie może zmieniać stanu wody na gruncie, a zwłaszcza kierunku odpływu znajdującej się na jego gruncie wody opadowej ani kierunku odpływu ze źródeł, ze szkodą dla gruntów sąsiednich oraz odprowadzać wód oraz ścieków na grunty sąsiednie. Przepis ten nakłada ponadto na właściciela gruntu obowiązek usunięcia przeszkód oraz zmian w odpływie wody, powstałych na jego gruncie wskutek przypadku lub działania osób trzecich, ze szkodą dla gruntów sąsiednich.

W razie naruszenia ustanowionych zasad gospodarowania wodą ustawa wyposaża organy władzy samorządowej w uprawnienia służące wymuszeniu ich powstrzymania lub usunięcia. Jeżeli spowodowane przez właściciela zmiany stanu

wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może w decyzji nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom (art. 29 ust. 3). W przypadkach zamierzeń zasadniczo ingerujących w stosunki wodne ustawa nakłada obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (art. 122).

Szeroki zakres oddziaływania administracyjnego na właścicieli gruntów w przedmiocie gospodarowania przez nich zasobami wodnymi idzie w parze z regulacją dochodzenia roszczeń z tym związanych, wyraźnie preferując tryb administracyjny; w myśl art. 186 ust. 1 Pr.wod., w sprawie naprawienia szkód innych nie określone w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 droga sądowa przysługuje po wyczerpaniu trybu, o którym mowa w ust. 3 tego artykułu. Przepis ten dzieli zatem szkody na wymienione w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 Pr.wod. i inne. Te pierwsze to albo szkody spowodowane zalaniem gruntu właściciela wodami powodziowymi w wyniku nieprzestrzegania przepisów ustawy przez właściciela wody lub właściciela urządzenia wodnego, albo szkody spowodowane zalaniem wodą powierzchniową płynącą lub wodą morza terytorialnego, względnie morskimi wodami wewnętrznymi, w wyniku czego następuje trwałe zajęcie, w sposób naturalny, gruntu, który staje wtedy własnością właściciela. W obu przypadkach właścicielowi przysługuje odszkodowanie „na warunkach określonych w ustawie”, co oznacza odesłanie do art. 186 ust. 2 Pr.wod., przewidującego ograniczenie naprawienia szkody do strat poniesionych przez poszkodowanego, a zatem z wyłączeniem utraconych korzyści. Takie przeciwstawienie szkód określonych w art. 16 ust. 3 i 17 ust. 1 Pr.wod. i innych w kontekście art. 186 ust. 3 Pr.wod. pozwala przyjąć, że te „inne” nie mogą być dochodzone przed sądem dopóty, dopóki nie zapadnie ostateczna decyzja administracyjna w tym względzie albo decyzja taka nie zapadnie w terminie trzech miesięcy od zgłoszenia żądania przez poszkodowanego, bez względu na charakter przyczyny, która spowodowała powstanie szkody. Zróznicowana jest jedynie właściwość organów, przed którymi szkoda może być dochodzona, w zależności od tego, czy jest ona następstwem wydania pozwolenia wodno-prawnego, czy innych zdarzeń. W konsekwencji przyjąć należy, że roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej zalewaniem gruntu (nieruchomości) na skutek zahamowania spływu wody – poza przypadkami, o których mowa w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust. 1 Pr.wod. – może być dochodzone przed sądem nie wcześniej, niż po wyczerpaniu drogi postępowania administracyjnego.

Z przytoczonych względów, na zasadzie art. 390 § 1 k.p.c., należało rozstrzygnąć przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.

